

Handläggare
Patrik Sätterberg
Telefon: 08-508 33 623

Till
Utbildningsnämnden
2019-08-29

Riktad tillsyn av skolplaceringar i Stockholms kommun

Svar på yttrande från skolinspektionen,
dnr. 3.4-2019:4173

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som yttrande till skolinspektionen

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Malin Eriksson
Avdelningschef

Sammanfattning

Skolinspektionen har inlett en riktad tillsyn mot Stockholms kommun gällande skolplaceringar.

Staden har fattat besluten om skolplaceringarna i enlighet med 10 kap. 30 § st. 2 eller 9 kap. 15 § st. 2 skollagen (2010:800).

Huvudregeln är att en elev ska tilldelas en plats på den skola vårdnadshavare önskar. Kommunen får frånga vårdnadshavares önskemål om den önskade placeringen skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Stockholms stad tillämpar en så kallad relativ närhetsprincip.

Principen innebär att avståndet till en alternativ närliggande kommunal skola subtraheras med avståndet till den sökta skolan. Ett högre värde i differensen har företräde framför ett lägre värde. Till stöd för denna uträkning använder Stockholm stad en automatiserad antagningskarta.

Stadens urvalskriterier har varit desamma de senast tre åren.

Förvaltningsrätten har aldrig upphävt eller ogiltigförklarat ett antagningsbeslut där staden tillämpar denna relativa närhet.

Skolväsendets Överklagandenämnd (ÖKN) har även prövat stadens urvalskriterier och kommit fram till att urvalskriterierna tillämpas

lagenligt. Vidare framgår att ÖKN anser att urvalsgrunden relativ närhet är godtagbar.

Bakgrund

Skolinspektionen har inlett en riktad tillsyn mot Stockholms kommun gällande skolplaceringar. Skolinspektionen har den 16 april 2019 tagit emot en signal från 13 familjer som rör skolplaceringar i Stockholms kommun. I signalen uppges bland annat att skolplaceringsmetoden som kommunen använder brister. Utifrån uppgifterna i signalen vill skolinspektionen ta del av Stockholms stads riktlinjer och urvalsgrunder vid skolplaceringar.

Ärendet

Stockholms stads anvisningsföreskrifter för skolplaceringsbeslut baseras på utbildningsnämndens yttrande, se bilaga 2.

Staden har fattat besluten om skolplaceringarna i enlighet med 10 kap. 30 § st. 2 eller 9 kap. 15 § st. 2 skollagen (2010:800). Huvudregeln är att en elev ska tilldelas en plats på den skola vårdnadshavare önskar. Kommunen får frånga vårdnadshavares önskemål om den önskade placeringen skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Om efterfrågan överstiger antalet tillgängliga platser på sökt skola, tillämpas nedanstående urvalsgrunder.

Stockholm stads urvalsgrunder för förskoleklass
Urvalsgrunderna tillämpas i angiven ordning:

1. Barn i behov av särskilt stöd av pedagogisk eller social karaktär som har behov av att placeras vid en viss skolenhet.
2. Barn som bor inom två kilometers gångavstånd och som har syskon som går i förskoleklass eller i årskurs 1–3 på den aktuella skolan det läsår barnet ska börja. Barnen måste bo på samma folkbokföringsadress.
3. Barn som har rätt till en plats i förskoleklass.
4. Barn som fyller fem år det aktuella läsåret och som önskar börja i förskoleklass.
5. Barn boende i annan kommun.

Stockholm stad tillämpar den så kallade relativa närhetsprincipen. Principen innebär att avståndet till en alternativ närliggande kommunal skola subtraheras med avståndet till den sökta skolan. Ett högre värde i differensen har företräde framför ett lägre värde. Som alternativ skola räknas i utgångsvärdet barnets närmaste skola, om

inte det är denna skola som är den sökta skolan. I det fallet räknas barnets näst närmaste skola som alternativ skola. Till stöd för denna uträkning använder Stockholm stad en automatiserad antagningskarta.

Om efterfrågan överstiger antalet tillgängliga platser på önskad skola tillämpas den relativa närhetsprincipen. Urvalsgrund 1 och 2 kan dock komma att ge förtur inom det urvalet.

För att ytterligare beskriva detta och eventuellt förtydliga det som framgår av informationstexten i beslutsunderlaget kan det beskrivas som en fysisk kö till en skola:

Till varje sökt skola placeras barnen i en ”fiktiv kö” utifrån sin relativa närhet. Värdet avseende relativ närhet anger plats i kön. Finns det barn i behov av särskilt stöd eller med syskonförtur går de före den ”kö” som har bildats utifrån den relativa närheten. När barnen har placerats uppstår några tomma platser i kön och alla övriga behåller sin plats i kön men ”rör sig framåt” mot skolan. Finns det inte barn som åberopat behov av särskilt stöd eller syskonförtur till aktuell skola i ”kön”, sker således antagning endast enligt relativ närhet. På ett sätt kan man uttrycka det som att endast urvalskriteriet 3 i det fallet blir aktuellt.

Mot denna bakgrund är alltså relativ närhet den första urvalsgrunden men att barn i behov av särskilt stöd som behöver placeras vid en viss skolenhet eller syskonförtur går före dessa. Detta beskrivs enligt urvalskriterierna 1, 2 och 3 men är eventuellt inte uppenbart.

I detta sammanhang kan nämnas att ingen skola i staden fördelat platser endast genom urvalsgrund 1 och/eller 2. Till varje skola har alltså platser fördelats utifrån relativ närhet. Om en skola, rent teoretiskt, skulle ha flera sökanden än platser och att alla dessa dessutom har syskonförtur skulle den relativa närheten även användas som urval inom den gruppen.

Ovanstående gäller alltså om det finns fler sökanden än platser på en viss skola (9 kap. 15 § andra stycket skollagen).

För att mäta avståndet från barnets folkbokföringsadress använder sig Stockholms stad av Trafikkontorets karta för gång och cykelvägar.

Information och film beskriver även detta på hemsidan. Alla vårdnadshavare får tydlig information om detta i material som

skickas hem, det finns även tydlig information om detta på stadens webbplats: <https://www.stockholm.se/sokaskola>

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadens urvalskriterier har varit desamma de senaste tre åren. Varje år har 100 beslut överklagats till förvaltningsrätten i Stockholm. Förvaltningsrätten har aldrig upphävt eller ogiltigförklarat ett antagningsbeslut där staden tillämpar denna relativa närhet. ÖKN har även prövat stadens urvalskriterier och kommit fram till att urvalskriterierna tillämpas lagenligt, se t.ex. dnr 2019:334 hos Överklagandenämnden. Vidare framgår att ÖKN anser att urvalsgrunden relativ närhet är godtagbar.

De 13 barn som anmälan avser, har alla tilldelats en kommunal skolplacering i närheten av hemmet och – eller antagits till något av de skolor de aktivt själva sökt till.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet samt delger skolinspektionen yttrandet enligt nedan.

Bilagor

1. Begäran om yttrande från Skolinspektionen
2. Yttrande
  - 2.1. Fördjupad information om relativa närhetsprincipen
  - 2.2. Antagningsbesked
  - 2.3. Relativt avstånd adresser
  - 2.4. Skärmlapp antagningskarta
  - 2.5. Informationsbroschyr ”Dags att söka skola 2019”